Nota van toelichting

Kerkrade, 12 augustus 2025

Nummer: 25Tl053

Behorend bij ontwerpbesluit nummer:

Onderwerp

Beleidsnota 'Kirchroa Hei weëd plat jekald' taalbeleid gemeente Kerkrade.

Beslispunten

De beleidsnota vast te stellen

Inleiding

In de begrotingsvergadering van 13 november 2024 nam uw raad de 'Motie inzake behoud en promotie dialect' aan. U verzoekt het college om beleid te voeren ten aanzien van het behoud en de promotie van het dialect in onze gemeenschap.

Doelstelling

De beleidsnota 'Kirchroa Hei weëd plat jekald' vast te stellen.

Argumenten

In bijgaande beleidsnota 'Kirchroa Hei weëd plat jekald' wordt beschreven wat de formele status van het Limburgs (en dus ook het Kerkraads dialect) op dit moment is; wat de voornemens van de Provincie Limburg op dit vlak zijn; wat er binnen onze gemeente al allemaal gebeurt en binnen welke kaders activiteiten in de periode 2025-2030 worden ontplooid. In 1997 werd de Limburgse taal erkend als regionale taal onder Deel II van het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden. Deze erkenning houdt in het kort in dat de rijksoverheid het gebruik van de Limburgse taal niet in wetten of regels mag verhinderen. Dat laatste doet de Rijksoverheid ook niet maar verdere acties tot behoud en gebruik van het Limburgs onderneemt ze ook niet. In tegendeel zelfs, in 2019 sluit ze een convenant met de Provincie Limburg en schuift haar verantwoordelijkheid op deze wijze door. Tot 2024 gebeurde er weinig in provincieland. Totdat het nieuwe college van Gedeputeerde Staten in het Beleidskader 2024-2027 'Cultuur en erfgoed voor iedereen' en het Uitvoeringsprogramma Limburgse taal 2025-2027 in duidelijke bewoordingen aangeeft zich te gaan inzetten voor het behoud en het gebruik van het Limburgs. De provinciale accenten liggen bij de aandacht voor het onderwijs en kinderopang, een bewustwordingscampagne en projecten die het Limburgs als levende taal laten zien. Het uiteindelijke doel van de Provincie Limburg is de erkenning volgens Deel III van genoemd Handvest in 2030. Met haar eigen taalbeleid kan de gemeente Kerkrade de provincie bij de verwezenlijking van de gestelde doelen ondersteunen. Waar de provincie Limburg zich gaat inspannen om het Limburgs binnen het onderwijs en de kinderopvang duidelijker op de kaart te krijgen, kan de gemeente Kerkrade zich concentreren op de domeinen waar zij wel invloed kan uitoefenen en daar waar zij kan ondersteunen. Een en ander zoals ook nader beschreven in de beleidsnota. Uitgangspunt vormen de in het Europees Handvest voor Regionale talen of talen van minderheden opgenomen domeinen. Te weten onderwijs, media, overheid, cultuur en publieke ruimte.

Kanttekeningen

Het formuleren van een taalbeleid is een complex proces. Al helemaal als het de bedoeling is om het vanuit een wetenschappelijke benadering op te zetten. In dat geval zullen er veel disciplines, onder andere onderwijsdeskundigen, linguïsten en dialectologen bij betrokken moeten worden. Voor een dergelijk proces moet een structuur worden in- en opgericht. Er moet veel externe expertise worden ingeschakeld. En er zal niet alleen veel tijd in gestoken moeten worden, het is ook financieel kostbaar. Gezien de geringe directe invloed van gemeenten op de naleving van het Europees Handvest door de rijksoverheid, schiet het opstellen van een wetenschappelijk taalbeleid wellicht te ver door c.q. langs het te bereiken doel. In deze beleidsnota is dan ook niet voor deze insteek gekozen. Hier is taalbeleid gecreëerd voor een direct gebruik in ons dagelijks leven.

Financiën

Niet van toepassing.

Communicatie

Niet van toepassing.

Burgerparticipatie

Niet van toepassing

Niet van toepassing

Uitvoering

Na vaststelling van de beleidsnota wordt verder gewerkt aan het behoud en het gebruik van het Kirchröadsj plat.

Evaluatie

Aan het einde van de periode 2025-2030 wordt teruggeblikt op de bereikte doelen. In de tussenliggende jaren wordt, indien noodzakelijk, direct bijgestuurd dan wel op nieuwe ontwikkelingen ingespeeld.

Gezondheid en Vitaliteit

Het kunnen gebruiken van je eerste taal in je dagelijks leven heeft niet alleen een positieve uitwerking op de (geestelijke) gezondheid en vitaliteit. Een meertalige opvoeding laat ook voordelen zien op het vlak van welzijn, cognitieve en sociale vaardigheden en op het vlak van taalvaardigheid.